Poštarina plaćena u gotovom

Rkt. župski ured
MALI STON - Dalmacija

Vjesnik
biskupije đakovačke

God. VI. Đakovo, svibanj 1953. Broj 5

Mojsije

U nekoliko rečenica odigrao se jednom u pustinji strahoviti dvoboj, kako nam to opisuje upravo na dramatski način II. knjiga Mojsijeva u glavi četvrtoj i petoj.

S jedne je strane Gospodin Bog, koji pun skrbi za svoj izabrani narod, želi da ga oslobodi iz ropstva Faraonovog, a zatim preko žrtava, koje će Mu prinijeti u pustinji, da ga uvede u zemlju u kojoj teče mlijeko i med.

S druge strane je egipatski bjegunac, a sada već starac, Mojsije. Srećom je uspio spasiti glavu ispred Faraonove kazne radi ubojstva Egipćanina, pa se već četrdeset godina nalazi u ovoj pustinji. Ovdje mu je lijepo. Daleko od burnog života egipatskog dvora, od suza i vapaja potlačenog naroda, s kojim ga veže ista krv, ali kojemu nije u stanju pomoći, pomalo se snašao u novoj okolini. Nema veće brige, nego brige za svoje ovce; ne treba mu više radosti, nego što ima u krugu svoje obitelji; nema većega križa, nego što je bolest i starost; pred njim više ništa drugo nema, nego da jednoga dana legne u krevet, blagoslovi svoju djecu i čeka— s m r t! Ako je nekada i imao kakve ambicije, da pomogne narodu, to je bilo onda, kad je bio u svojim najboljim godinama, pa kad nije ništa onda mogao postići, ne može niti sada, kad je oronuo starac, a od njegovih ambicija preostala je samo želja za osobnom udobnosti, obiteljskom srećom i mirnim životom. Da li bismo nanijeli tom starcu uvredu, kad bismo rekli, da je s promjenom ambijenta, s promjenom zanimanja, a i s godinama — zahirio?

I baš takvog čovjeka, slomljenih nada, neostvarenih ideala; čovjeka, koji se smatrao posve beskorisnim: čovjekom bez ikakvih sredstava, osim svoga pastirskog štapa—izabrao je Bog za ostvarenje svojih ciljeva. Ali lakše je bilo Bogu stvoriti svijet, jer je bila potrebna samo jedna stvarateljska riječ: Neka bude!—nego stvoriti prikladno oruđe svojih velikih otkupiteljskih planova od čovjeka, koji se zakukuljio u svoje male sebične interese. Ni najrječitija Božja logika, niti najuvjerljiviji Božji razlozi, niti očita i rukopipateljna Božja moć nije bila u stanju svladati razlog, kojeg Mojsije nije uopće iznosio, ali je bio motiv svih njegovih prividnih razloga i prigovora, i trebala je na koncu izričita Božja zapovijed, da Mojsije smisao svog života ne gleda svojim ljudskim očima sebičnih, malih interesa svoje starosti, nego da ga uskladi s velikim planovima Božje Providnosti.

Uočimo glavne momente iz toga dvoboja u obliku dijaloga:

Bog otkriva svoje velike planove i određaje Mojsija, da ih preko njega izvede.

Mojsije se nećka: Kako, ja zar da idem faraonu i da izvedem sinove Izraelove iz Egipta?

Mojsije naglašava svoj ja! Kao da se silno čudi, što Bog baš njega izabire. Bog skida glavnu odgovornost s njega i prebacuje na sebe; — Ja ću biti s tobom!

Taj Božji Ja jest sasma nešto drugo, nego Mojsijev ja! To je Jahve, onaj, koji jest: to je Adonaj, Bog zavjeta!

Ali Mojsija muči sada - tobože -drugo pitanje: A kako će oni vjerovati, da ga šalje Jahve i Adonaj?

Bog mu daje vlast činiti čudesa! Daje mu najprije misiju, a tada ga zaogrće i doličnom vlasti i sredstvima.

No, ne radi se o Mojsijevoj stvarnoj bojazni, da mu ne će vjerovati, nego o njegovoj želji, da ga Gospodin Bog pusti na miru! Zato navodi novi momenat, kao da Gospodin Bog ne zna za njega, pa se naivno ispričava svojim tjelesnim manama: — Ipak ne, Gospode! Ja nijesam čovjek, koji zna govoriti. Nijesam prije bio, a nijesam ni sada, otkad govoriš sa slugom svojim, nego sam sporih usta i spora jezika!

Koliko čak i prividne istine ima u tom izgovoru! Treba se pojaviti pred narodom! Treba se pojaviti pred Faraonom, i to ne kao običan čovjek, nego kao poslanik s tako važnim zadatkom! Kakav će pojam oni dobiti o Onome, koji ga šalje, ako nije mogao naći nikoga boljega, nego njega, komu se moraš smijati, čim počme govoriti? Ne će li cijela ta misija propasti radi njegove nesposobnosti?

No, zar Bog to ne zna? Zar On ne pozna čovjeka do njegovih najdubljih dubina? A da je za Mojsija to bio samo jedan izgovor, vidi se po tome, što je i nakon Gospodinovog obrazloženja te njegove poteškoće, ustrajao pri svome, i rekao: — Ne, Gospode! Pošalji, koga hoćeš! Dakako, treba dodati: Samo nemoj mene!

Nasuprot Mojsijevom geslu: Sve druge, samo ne mene! Bog postavlju drugo geslo: Nikog drugog, samo tebe!

Zato je i Gospodin prestao sa svakim dokazivanjem, nego naprosto govori kao o gotovoj činjenici: — Nije li ti brat Aron još tu? , . . Govori s njime, metni mu ove riječi u usta! Ja ću tvoj i njegov govor voditi i nadahnut ću vam, što ćete činiti. On neka za to govori narodu! On neka bude govornik mjesto tebe, i ti ćeš mu biti mjesto Boga! Uzmi taj štap u ruke!

Bitka je završena... Započeo je najslavniji period Mojsijevog života!

Brate svećeniče! Ima li i tebi ovaj događaj nešto reći? Možda misliš na svoje istrošene sile, na bolesno tijelo, na zasluženu mirovinu, pa želiš samo mir, lijekove i novac za svoje dolično izdržavanje? Možda ti nijedna cijena nije preskupa, da to sebi osiguraš? Možda misliš na prošla vremena, a i na sadašnja, u koja se nikako ne možeš uživiti, jer ti nitko ne može od ljudi osigurati congruam sustentationem, a izaslanik si Onoga, za koga je Faraon posprdno rekao: Tko je Gospod, da ga slušam i pustim da ide u Izrael? Ne poznam Gospoda! (Exod 5, 2) Možda ima još kakvih i sebičnijih razloga, za koje ti najbolje znadeš? Možda ih niti ti nikada ne iznosiš, kao ni Mojsije!?

No, vox temporis, vox Dei! Kad Bog odabire, On izdiže iz uskog kruga ličnih interesa, obitelji, prijatelja i rodbine, i čovjek je osuđen, da sve ostavi i da križem i naporom vodi narod, koji bi po svojim sposobnostima, po svom bespomoćnom položaju i po svojoj nespremnosti za žrtvu za više ideale uvijek ostao u ropstvu — k oslobođenju i uskrsnuću!

Zato, brate svećeniče — u kojoj god dobi se nalazio — nemoj se dati zarobiti od samog sebe i svoje slabosti i uskogrudnosti! Nemoj, da sva Božja logika, da svi Božji razlozi, da sve Božje zapovijedi budu za tebe uzaludni! Ima viših interesa, viših ideala, za koje čovjek mora živjeti! Možda si nekad i živio za njih? Promisli o tom! Promjena prilika, poodmaklost u godinama, bolest ili mirna starost, ne daju nikakvo opravdanje! Jer, „mrijet ti ćeš, kad u ideale svoje staneš sumnjati" (Kranjčević).

Idi! Susrest ćeš brata Arona — Velikog Svećenika — s kojim ćeš Križem i naporom — izvršiti ono djelo, koje ti je Božja Providnost namijenila . . .

Zapreke na putu savršenosti

III. Osjećaj malovrijednosti: svećenik i penitent

Za vrijeme II. svjetskog rata jedna od najvećih opasnosti, u koju je Engleska skoro zapala, bio je potpuni privredni krah, do kojeg su je skoro doveli Nijemci. Bez ijednog metka ili bombe, tenka ili bombardera, podmornica ili V 2, našla bi se Engleska u beznadnom položaju. Kako bi to Nijemci mogli izvesti? Oni su se spremali, da Englesku, a i zemlje, koje trguju s njom, naprosto preplave krivotvorenim funtama. Došlo bi do nevjerojatnog strašnog poremećenja na burzi, do inflacije, do privredne, trgovinske i industrijske katastrofe. Na svu sreću po Engleze, Nijemci nisu uspjeli na vrijeme dobiti taj papirnati, najjeftiniji i najoriginalniji rat.

Na takav način želi napraviti pustoš i dovesti do katastrofalnog poraza svog protivnika, zakleti neprijatelj čovjeka - đavao! No, on ne samo da to - nažalost - želi, nego mu i uspijeva u mnogobrojnim slučajevima baš pomoću krivotvorenog osjećaja malovrijednosti. Kao što rijetko tko ima zlatnu funtu, a papir-

nata se dade lako krivotvoriti, tako i rijetko tko ima pravi osjećaj malovrijednosti, dok se krivotvoreni nalazi u mnogo slučajeva, pa je zato svaki uspjeh već unaprijed isključen, jer se bazira na krivim temeljima. Takav osjećaj malovrijednosti jest sotonino najraširenije najdjelotvornije, a ipak najtajnije oružje, koje divno kamuflirano, donosi siguran učinak. Zato duhovni vođa mora biti oprezan, jer ni penitent nije u prvi mah svijestan o čemu se radi, a kad uvidi, onda je već kasno. Tu se radi o razlikovanju pokreta naravi i milosti u njihovoj samoj jezgri, jer je vanjski izgled kroz dugo vremena veoma sličan i teško se razlikuje, a ipak je i te kakva zapreka za duhovni život od samog početka, i čovjek dolazi u pogibelj, da to podržava, preporuča i unapređuje!

Takav se jedan oduševio - da pokušamo proći psihološki te stadije, kroz koje više manje prolazi, za savršeni život. Osrednjih je duševnih kvaliteta, dosta nesimpatična vanjska izgleda, a sredina u kojoj je nikao kao i odgoj nisu mu ništa posebno dali. Ono, što nema, da ga izdigne pred ljudima, misli da će ga izdići u očima Božjim. On si je stvorio ideal svetosti, kojeg bi htio i na sebi oživotvoriti. Na koji će način to postići? Čuo je da je poniznost temelj i početak svega, a također i njezin najsigurniji vanjski znak. Sto, ga mu postaje jasno, da i on mora udariti tim putem. U toj stvari, on ne bi želio biti polovičan, nego bi želio ići do kraja. Zato sada govori, da je sam po sebi ništa, da su mu sposobnosti vrlo ograničene, „milost Božja" mu je gotovo svak riječ, koju progovori, a ne propušta često puta naglašavati, da bi i on bez naročite pomoći Božje skrenuo s pravoga puta. Dosljedno tome, on se nastoji povlačiti u pozadinu, držati se zadnjih mjesta, vršiti pokore, koje upadaju u oči, a koje on sam sebi propisuje i puno do njih drži, tako da bi i samu želju ispovjednikovu, da ih promijeni smatrao nemogućom, jer je on baš vezan tim svojim vježbama. Dakako, da time upada u oči drugima, pa ga mnogi hvale i simpatiziraju, a on o tome posebno vodi računa i orjentira se prema tome.

I kolikogod se naizvan sve to pričinja poniznošću, ipak sve ide za tim, da on iskoči između drugih i upadne u oči. To je vrlo jeftina svetost u kojoj se dotičnik samo igra s osjećajem malovrijednosti. To je Scheinheiligkeit! Možemo se kladiti s kim hoćemo, da dotični i te koliko puno pati, ako ga netko potcijenjuje ili omalovažuje; da on određuje svoj stav prema drugima na temelju svog zapažanja, koliko tko do njega drži; da se on ljuti, zavidi, da ima mnogo u sebi zlobe, a da se on protiv toga gotovo nikako ili baš nikako ne bori, jer smatra, da to nije važno.

Duhovito je okarakterizirao Goethe Schlegelovu pretjeranu kritiku Moliére-a, a što bismo lijepo mogli primijeniti ovamo, kad je rekao:

„Čovjeku, kao što je Schlegel, mora da je valjana priroda poput Molièrove pravi trn u oku; on osjeća, da nema ni jedne njegove žilice i ne može da ga trpi... on vjerojatno osjeća, kako je to rekao jedan od mojih prijatelja, da bi Molière i njega samoga izvrgao ruglu, da je s njim živio" (Eckermann: Razgovori s Goetheom, str. 131).

On u stvari trpi od osjećaja **nadvrijednosti.** U dnu svoje duše je uvjeren, da više vrijedi od drugih, i da je njegovo bolje od drugih, no, on nema još snage da se pokaže kakav jest i što zapravo želi postići. U tom stadiju potiskuje te svoje porive u potsvijest, jer još nije siguran, da će se moći plasirati. Trpi od t. zv. Blamagenfurcht-a, a to još daje posebnu aureolu svetosti njemu samomu i njegovim simpatizerima, koji se pomalo oko njega kupe! On postaje s vremenom arbiter, vođa, idejni vođa. I tako tim putem on osvaja. To će biti upravo njegovo oružje, kojim će se on poslužiti, da postigne svoj cilj. Krivi osjećaj malovrijednosti je bio samo sredstvo, a nipošto nije konačna spoznaja. Od nje se tek počima, a svršit će se... vrijeme će pokazati... To nije pretvaranje i farizejština, barem ne svijesna, nego je to njegov način životne borbe. Netko se bori mišićima, netko srcem, netko umom, a netko se probija krivim osjećajem malovrijednosti.

Nije li cijeli mit - to je vrlo simptomatično - o Übermenschu nikao upravo u narodu, koji je bio uvijek potiskivan s prvog mjesta na pozornici povijesti čovječanstva!

No to stanje ne može dugo potrajati, jer je sve ovo samo priprava za daljnji stadij, kada se konačno isčahuri prava bit krivotvorenog osjećaja malovrijednosti.

Kad je dosta siguran, da može pokazati svoje pravo lice, on ga pokazuje već prema tome, koje je osnovne naravne duševno-tjelesne građe.

Ako je u takvoga čovjeka glavna životna

pokretačka sila **težnja za vladanjem**, tada će on, kada dođe na takvo mjesto ili u krugu svojih simpatizera, nemilosrdno i drastično primjenjivati svoju volju kao željezni zakon i posvećeni kanon, a kazne za prekršaje ne će nitko tako izmišljati i primjenjivat kao upravo on. Takav će se čovjek najednom pojaviti u jednom takvom svijetlu, da će se svi iznenaditi i začuditi. Da li je to isti onaj „mali" čovjek, koji se „povlačio u pozadinu", koji je govorio, da do sebe ništa ne drži? Kao svećenik u pastvi, takav će prema svojim vjernicima biti u čudnom odnosu duhovne tiranije.

No, taj put se može i dalje nastaviti. U koliko se sada poglavari usude štogod prigovoriti ili reći, pače i nešto protivno narediti, tada dolazi u najmanju ruku do teških povreda oboedientiae et reverentiae, a može ići do otpada od Crkve! Počelo je s krivim osjećajem malovrijednosti! Gdje svršava pravi osjećaj malovrijednosti? U svetosti! Ovaj: U otpadu!

Ako je pak kod takvog čovjeka glavna životna pokretna sila **težnja za predanjem u ljubavi**, tada će se ta ljubav brzo pronaći među svojim simpatizerima iskorišćujući ono povjerenje, koje takve duše u njemu imaju kao savršenom čovjeku. Ideali su pokopani, a živi Bog zamijenjen je idolom od krvi i mesa! Pa, ako se ne zaustavi na pol puta - još uvijek gonjen fikcijom Blamagenfurchta, tada se sve svršava s apostazijom i žalosnim stereotipnim završetkom, kojom se krivnja samo prebacuje na drugoga: Femina ultima ratio, a zapravo je pravi razlog u krivotvorenom osjećaju malovrijednosti! Kolike li razlike između svetačkog osjećaja malovrijednosti i ovoga!

Možete li prepoznati sada te ponizne i bojažljive ljude? Oni, koji su u poniznosti sve nadmašili; oni, koji se nisu usudili iz neke uobražene ideje nekoga vedro i prijateljski pogledati, jer su mislili, da time vrijeđaju Boga - sada pale tamjan pred svojom umišljenom veličinom ili pred onom, koja im je veća od Boga! Kakav raspon! Kakva katastrofa! Rat dobiven bez ijednog metka! Extra viam je počelo, pa mora i extra viam i svršiti! Kako je imao pravo sveti Augustin, kad je rekao: Multi currunt, sed non bene currunt; et quam citius currunt, magis a via recedunt!

Da završimo: Pravi osjećaj malovrijednosti nije nikakva zapreka savršenosti. Naprotiv, on vodi k svetosti!

Krivi osjećaj malovrijednosti je čudaštvo od prvog početka, pa svršava u groznom čudovištu hereze i apostazije bilo u malom bilo u velikom. Na to trebaju svećenici dobro paziti, da sotona ne bi krivotvorenim osjećajem malovrijednosti upropašćivao duše!

Sport i gimnastika pred vjerskom i moralnom savješću

(Govor sv. Oca nacional. Kongresu za gimnastiku i sport)

Od srca vas pozdravljamo, poštovana gospodo! Isti vas je veliki ideal pozvao u Vječni grad i jednaki osjećaji doveli k Nama, da Nam iskažete svoje štovanje i ujedno u Nama obnovite duboku radost, koju osjećamo, kad općimo s istaknutim stručnjacima, kojima je predmet proučavanja „čovjek".

Vaš znanstveni nacionalni Kongres, posvećen aktivnosti u gimnastici i sportu, bez sumnje odgovara jednoj savremenoj potrebi, koju je Vaša budna savjest upravo sada osjetila. Ona vrlo dobro zna, što znače sport i gimnastika osobito za jedan savremeni narod, bilo uslijed njihove raširenosti u svakom sloju naroda, bilo radi interesa, koji oni posvuda bude, bilo radi važnih i raznovrsnih utjecaja (koji su s njima u vezi) kako na pojedince tako i na društvo. Dovoljno je ukazati na najrazličitije oblike, koje uključuje bavljenje sportom u svojoj krajnjoj raširenosti : sobna gimnastika, školsko vježbanje, proste vježbe, vježbe na spravama, trčanje, skakanje, penjanje, ritmika, gimnastika, hodanje, jahanje skijanje i druge vrste zimskog sporta, plivanje, veslanje, mačevanje, hrvanje, boks, i mnoge druge vrste, a među njima toliko popularni nogomet i biciklistika. Zanimanje, s kojim se ti sportovi gaje i održavaju, dokazuje štampa. Može se reći, da nema lista, koji ne bi imao svoju sportsku stranu, a nije mali broj onih listova, koji su posvećeni isključivo sportu, da ne govorimo o brojnim radio prenosima, koji drže javnost u napetosti u vezi sa sportskim događajima. Osim toga sportom i gimnastikom ljudi se ne bave samo individualno ; postoje posebna društva, natjecanja i proslave, dijelom mjesne, dijelom nacionalnog i internacionalnog karaktera i

konačno ponovno uspostavljene olimpijske igre, čije rezultate sa živim sudjelovanjem očekuje čitavi svijet.

Za kojim ciljem idu ljudi po ovom tako širokom i rasprostranjenom djelovanju? Vježbanje, razvijanje i vladanje — po čovjeku i u službi čovjeka — energijama, koje tijelo posjeduje: radost koja izvire iz tih sposobnosti i toga djelovanja, ne razlikuje se od one, koju osjeća umjetnik, kad suvereno vlada svojim oruđem.

Što je htio postići Vaš kongres? Istražiti i jasno iznijeti zakone, po kojima se mora ravnati sport, da postigne svoj cilj; zakone, koji su uzeli iz anatomije, iz filozofije i psihologije prema najnovijim otkrićima biologije, medicine i psihologije, kako to opširno dokazuje Vaš program.

Ali vi ste zaželjeli, da Mi dodamo koju riječ o vjerskim i moralnim problemima, koji nastaju u vezi sa gimnastičkim i sportskim djelovanjem i da navedemo norme prikladne za red u tako važnom predmetu.

Uvodna opaska. Ovdje, kao i u drugim slučajevima, da se dođe do jasnih i sigurnih rezultata, mora se kao temelj uzeti slijedeće osnovno pravilo: sve što služi postizavanju jednog određenog cilja, mora uzeti pravila i mjeru upravo od toga cilja. A sport i gimnastika imaju za svoj prvi cilj odgajanje, razvijanje i jačanje tijela s njegovim statičkim i dinamičkim silama. A ovo treba, i to je dovoljni cilj, pružiti duši mogućnost, da se služi tako izvježbanim tijelom u razvijanju nutarnjeg i vanjskog života ličnosti. Dublje gledani sport i gimnastika treba da pomognu usavršanju osobe, i tako konačno čovjeka dovedu bliže Bogu, najvišem i općem cilju čovjeka i svakog ljudskog djelovanja.

Ako se to prihvati kao smisao sporta i gimnastike, onda iz toga slijedi, da se u sportu održava sve ono što pomaže, da se postigne gore navedeni cilj, naravski sve na onom mjestu, koje mu pripada; da se obratno odbacuje sve ono, što tome cilju ne vodi, ili čak od njega odvodi ili što prelazi određene granice.

Ako sada prijeđemo na konkretnu primjenu navedenih načela, smatramo potrebnim, da zasebno promotrimo glavne faktore, koji imaju riječ u sportskoj djelatnosti. Možemo ih, kao što smo već napomenuli, unatoč brojnih razlika, isporediti s onima na koje nailazimo u umjetničkom stvaranju. U umjetnosti moramo razlikovati sredstvo, umjetnika i upotrebu sredstva. U sportu i gimnastici sredstvo je živo tijelo, umjetnik je duša, koja s tijelom čini naravno jedno, rad umjetnikov je bavljenje sportom i gimnastikom. Promotrimo dakle to djelovanje sa stanovišta vjere i morala i pogledajmo kakvu pouku možemo izvući iz toga za tijelo, dušu i njezinu djelatnost na sportskom polju.

Tijelo. Što je ljudsko tijelo, njegovu građu i oblik, njegove udove i njegovo djelovanje, njegove instinkte i njegove sile, sve nam to jasno kazuju najrazličitije znanosti, kao anatomija, fiziologija, psihologija i estetika, da spomenemo samo najvažnije. Te se znanosti s novim svojim spoznajama proširuju iz dana u dan. One nas sve više zadivljuju, kad nam pokazuju začudnu strukturu i sklad i u najmanjim dijelovima tijela; svrsishodnost, koja u njima postoji, koja se istovremeno očituje u jačini sklonosti i u najvećoj mogućnosti sposobnosti prilagođivanja. Znanosti otkrivaju centre statičke energije, pored dinamičke sile kretanja i nagona za djelovanjem. One nam otkrivaju mehanizme, ako tako smijemo reći, s takvom točnošću i osjetljivošću, koje ne nalazimo ni u najsavremenijim preciznim instrumentima. Što se tiče estetike, najveći umjetnici svih vremena uvidjeli su, premda su se u slikama i plastici silno približili modelu, da se čar ljepote i života, koji je priroda dala ljudskome tijelu, ipak ne može izraziti.

Vjersko i moralno poimanje sve ovo spoznaje i potvrđuje. Ali ono ide još dobrim dijelom dalje: uči, da se ono opet sjedinjuje sa svojim prvim početnikom i daje mu tako jednu svetu značajku, o kojoj prirodna znanost i umjetnost same po sebi uopće nemaju pojma Kralj svemira načinio je iz zemaljskog praha ovako ili onako kao dostojnu krunu stvaranja čudesno djelo, ljudsko tijelo i udahnuo mu dah života, koji je tijelo učinio stanom i oruđem, duše; to znači: On je tim uzvisio materiju do neposrednog služenja duhu i tako, jednom za naš razum teško dokučivom sintezom, povezao i sjedinio materijalni i duhovni svijet. I to ne samo pomoću jednog čisto naravnog veza, nego u jedinstvu ljudske naravi. Tako visoko uzdignuto, da bude stanom duha, postalo je ljudsko tijelo pripravljeno, da primi čast biti čak hranom Božjim s onim prije svega također uzvišenim povlasticama, podijeljenim jednom od Boga posvećenom djelu. I stvarno, prema izričitim apostolovim riječima, tijelo

pripada Gospodinu; tjelesa su udovi Krista. „Ne znate li — tako dovikuje apostol — da su vaši udovi hram Duha, koji u vama stanuje hram, koji vam je dan od Boga; i da ne pripadate samima sebi? Slavite i nosite Boga u svome tijelu!" (1 Cor 6,15).

Istina je doduše, da se sadašnje stanje ljudskoga tijela izjednačuje sa sveopćim tokom ostalih živih bića, koja idu nezaustavljivo ususret raspadanju. Ali obraćenje u prah nije konačni udes ljudskoga tijela. Znamo naime iz Božjih usta, da je ono pozvano da ponovno oživi, da će tada biti neumrlo, kad se na zemlji ispuni mudri, otajstveni Božji plan, koji se odvija slično promjenama na njivama. „Sije se raspadljivo tijelo, ustat će neraspadljivo; sije se u sramoti, ustat će u slavi; sije se lomno, ustat će u sili; sije se zemaljsko tijelo, ustat će duhovno tijelo" (1 Cor 15, 42).

Objava dakle naučava uzvišene istine o tijelu, do kojih prirodne znanosti i umjetnost po sebi ne mogu doći; istine, koje tijelu pribavljaju novu vrijednost i više dostojanstvo i dosljedno više razloga za to, da ono zaslužuje poštovanje. Posve je sigurno, da se sport i gimnastika ne moraju ništa plašiti tih religioznih i moralnih načela, ako se pravilno primjenjuju. Ipak je potrebno isključiti neke oblike, koji se protive upravo navedenom poštovanju.

Zdrava nauka potiče nas, da tijelo poštujemo, ali da mu ne dajemo veću čast, nego što mu pripada. Načelo je ovo: njega tijela, jačanje tijela, da; čašćenje tijela, obožavanje tijela, ne, isto kao ni obožavanje rase i krvi i njihovih somatskih podloga ili konstitutivnih sastojaka. Tijelo ne zauzima prvo mjesto u čovjeku, ni zemaljsko i smrtno tijelo, kako je sada, niti proslavljeno i produhovljeno, kako će biti jednoga dana: u tvorbi čovjek prvenstvo ne pripada iz zemaljskoga praha načinjenome tijelu, nego duhu, duhovnoj duši.

Nije manje važno jedno drugo načelo, sadržano također u sv. Pismu. U poslanici sv. Pavla Rimljanima piše: „U mojim udovima osjećam drugi zakon, koji se protivi zakonu mojega duha i zarobljuje me pod zakon grijeha, koji se (zakon) nalazi u mojim udovima" (Rom 7, 23). Zaista se ne može bolje opisati napetost u koju se ljudski život dnevice upliće. Javljaju se tjelesni nagoni i sile i u koliko oni uguše glas razuma, dobivaju vlast nad boljim htijenjem prije svega od onoga dana, od kada je po istočnom grijehu nestalo njihove potpune potčinjenosti duhu.

Pri intenzivnom vježbanju tijela mora se voditi računa o toj činjenici. Kako s jedne strane postoji gimnastika i sport, koji svojom krutom strogošću idu za tim, da obuzdavaju nagone, tako s druge strane ima sportskih vrsta, koje bude niže instinkte. Bilo silom, bilo sjetilnim zamamljivanjem. Polazeći i s estetske strane, instinkt može puštati svoj otrov u dušu: ili uživajući u ljepoti, ili diveći se ritmu kod plesa ili gimnastike. Pored toga u sportu i gimnastici, u ritmu i plesu postoji neko respektiranje golotinje, koja nije ni potrebna, ni dolična. Nije bez razloga prije nekoliko decenija rekao jedan posve nepristrani promatrač: „Ono, što mase na tom području zanima, nije toliko ljepota golotinje, koliko golotinja ljepote". Protiv takvom načinu bavljenja sportom, vjerska i moralna savjest diže se na obranu.

Jednom riječju, sport i gimnastika ne smiju gospodariti, oni treba da služe i pomažu. To je njihova zadaća i tu oni nalaze svoje opravdanje.

Duša. Uistinu, što bi koristilo sve školovanje i razvijanje tijela, njegovih sila i njegove ljepote, ako one ne bi bile u službi jedne mnogo više i sjajnije stvari, kao što je duša. Sport, koji ne može poslužiti duši, što je više od besmislenog pokretanja udova, izlaganje prolazne ljepote, prolazna radost. Kad je Isus Krist u svome velikom govoru u Kafarnaumu htio odvratiti svoje slušatelje od njihovog potpuno materijalističkog shvaćanja i privesti ih duhovnom razumijevanju, stvorio je jedno općenito načelo rekavši: „Duh je ono što oživljuje: tijelo ne koristi ništa" (Jo 6, 64). Ove Božanske riječi, koje sadrže jednu temeljnu istinu kršćanskog života, vrijede i za igru i sport. Duša je faktor, koji konačno određuje sve vanjske čine. Kao što violina ne izaziva tonove sama od sebe, nego umjetnikovim genijalnim dodirom, bez kojega bi ostao nijem najsavršeniji instrument, tako je isto u skladnim pokretima udova kod gimnastike, u vještom i svrsishodnom djelovanju kod igre, i u oštroj napetoj upotrebi mišića kod borbe, duh glavni i najvažniji princip, a ne tijelo. Kad bi duh napustio tijelo, ono bi se raspalo u bezobličnu masu. A ovo je u toliko istinitije, u koliko su oboje više međusobno povezani; u čovjeku je ta povezanost bitna, po kojoj oboje čine jednu jedinu narav i zato se zaista razlikuju od međusobnog odnosa umjetnika i njegove violine. U sportu dakle i gim-

nastici kao i umjetnikovu tijelu najvažniji i dominirajući element je duh, duša, a ne instrument, tijelo.

Polazeći s tih principa, vjerska i moralna savjest traži, da se pri ocjeni sporta i gimnastike, u prosuđivanju sportaševe osobe, u divljenju, koje izazivaju njihova dostignuća, kao temeljni kriterij prihvati poštovanje ove hijerarhije vrednota, tako da se ne cijeni više onoga, koji ima najjače i najpokretljivije mišiće, nego onoga, koji pokazuje i najveću sposobnost i spremnost, da mišiće podvrgne zapovijedima duha.

Drugi zahtjev vjerskoga i moralnoga reda na temelju iste skale vrednota, zabranjuje, da se u slučaju konflikta žrtvuju nepovrediva prava duše u korist tijela. Istina i poštenje ljubav, pravednost i nesebičnost, moralna besprijekornost i naravni stid, dužna briga za život i zdravlje, za obitelj i zvanje, za dobar glas i pravu čast, ne smiju biti podređeni sportskom radu, njegovim uspjesima i odlikovanjima. Kao i u drugim umjetnostima i aktivnostima, tako i u sportu vrijedi kao nepromjenljivi zakon, da dobar uspjeh nije sigurno jamstvo za moralnu ispravnost.

Treći zahtjev odnosi se na mjesto, koje sport zauzima u cjelokupnom ljudskom djelovanju. Ovdje se dakle više ne radi o tome, da se uzmu u obzir i tijelo i duša i promatraju u granicama sporta i gimnastike,nego o tome, da se sport i gimnastika stave u mnogo širi okvir života i ispita, koju im vrijednost treba priznati. Pod vodstvom zdravog ljudskog razuma i još mnogo više pod vodstvom kršćanske savjesti, svatko može doći do sigurnog pravila, da trenung i vladanje tijelom po duši, radost što je daje svijest snage, koju čovjek posjeduje i uspijevanja u sportskim dostignućima, nisu ni jedini ni najvažniji elemenat u ljudskom djelovanju. Oni su ponoćna sredstva, koja sigurno treba cijeniti, ali nisu bezuvjetne, nepropustive životne vrijednosti, a još manje apsolutne moralne potrebe. Uzdići sport, gimnastiku i ritmiku sa svim njihovim nuzaktivnostima za najviši cilj života, zaista bi bilo premalo za čovjeka, čiju pravu veličinu čine mnogo uzvišeniji ciljevi, sklonosti i darovi. Dužnost je stoga svih sportaša, da sačuvaju ovo ispravno shvaćanje sporta; ne stoga, da se muti ili umanjuje radost, koju im sport daje, nego da se očuvaju od opasnosti, da zanemare više dužnosti u vezi sa svojim dostojanstvom, s poštovanjem pred Bogom i pred samim sobom.

Ne ćemo zaključiti ove misli, a da ne upravimo koju riječ svima onima, čiji je broj nažalost porastao poslije oba razorna rata i koji se uslijed fizičkih ili psihičkih nedostataka ne mogu aktivirati u sportu, a koji zbog toga, osobito mlađi, gorko trpe.

Dok se mi nadamo, da stari aksiom „Mens sana in corpore sano“ u sve većoj mjeri u današnjoj generaciji postaje stvarnost, dužnost je svakoga obraćati se s pažnjom i razumjevanjem svima onima, čija je zemaljska sudbina mnogo drugačija. Ljudsko dostojanstvo, dužnost i njeno ispunjenje nisu međutim vezani na onaj aksiom. Brojni su primjeri, koje nam stavlja pred oči svagdašnji život, da ne govorimo o onima, koje susrećemo u povijesti; primjeri, koji dokazuju, da ništa ne smeta, da bolesno ili manje sposobno tijelo nosi u sebi zdravu dušu, katkada čak veliku; da, genijalnu ili herojsku dušu.

Svaki čovjek, bio ne znam kako bolestan i nesposoban za bilo koji sport, zato je ipak pravi čovjek, koji i u svom fizičkom nedostatku ostvaruje posebnu otajstvenu Božju namisao. Kada on odvažno pristane uz ovo bolno poslanje, Božju volju nosi i ona nosi njega, moći će sigurnije stupati svojim životnim putem, koji mu je određen kao kamenita, trnjem obrasla staza. Među odricanjima nije zadnje ni ono, da se silom prilika odreknemo sportskih radosti. Pustiti, da se drugi raduju zbog svoje fizičke snage i svojih udova, što više velikodušno sudjelovati u njihovoj radosti, bit će za njega posebna prigoda za plemenitost i velikodušnost. A s druge strane moraju zdravi i jaki ljudi u kršćanskom i bratskom uzvraćanju prilaziti bolesnima s iskrenim i naklonim srcem punim razumjevanja. Čovjek koji trpi, nosi teret drugih, a drugi, koji većinom, ako ne uvijek, imaju ne samo zdrave udove, nego - Mi u to ne sumnjamo - i svoj križ, da radosno stave sve svoje sile u službu bolesne braće. „Nosite breme jedan drugoga, tako ćete ispuniti Kristov zakon“ (Gal 6, 2). „I ako trpi jedan ud, s njima trpe svi udovi; kad je u časti jedan ud, zajedno se raduju svi udovi“ (1 Cor 12, 26).

Sportski rad. Preostaje da još reknemo koju riječ o radu u sportu, t. j. o konkretnim sredstvima, da vaša djelatnost postigne ciljeve, očuva svoju vrijednost i ukloni sve zloporabe, koje smo upravo nabrojili.

Sve što se tiče higijenske i tehničke strane zahtjeva, koje postavlja anatomija, psihologi-

ja, fiziologija i druge biološke i medicinske specijalne znanosti, sve je to u okviru vaše nadležnosti i u sve to ste vi duboko ulazili u vašim diskusijama.

A što se tiče vjerske i moralne strane, ključ za rješavanje svih problema, koji bi mogli iskrsnuti pred vašom savješću, daje vam osnovno pravilo o teženju prema cilju, koje smo već na početku izložili. Ali neka vam bude dovoljno u svakidašnjem radu, da vas podsjetimo na to, da je svaki ljudski čin (ili propust) podložan propisima naravnog zakona ili pozitivnih zapovijedi Božjih i nadležnog ljudskog autoriteta: trostruki zakon, koji je zapravo samo jedan, naime Božja Volja, koja se objavljuje na različiti način. Bogatom mladiću iz evanđelja Gospodin je odgovorio kratko: „Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi". A nakon novog pitanja „Koje?" uputio ga je na dobro poznate propise deset zapovijedi (Matth 19, 17-50). Tako se i ovdje može reći: Želite li u gimnastici i sportu pravo raditi? Držite zapovijedi Božje!

Prije svega Bogu dajte slavu, koja mu pripada, a napose svetkujte dan Gospodnji, jer sport ne oslobađa od vjerskih dužnosti: „Ja sam Gospodin Bog tvoj", rekao je Svevišnji u deset zapovijedi - " nemaj drugih bogova uz mene" (Exod 20, 1 - 3), ne ni vlastito tijelo u tjelesnim vježbama i u sportu: to bi u stvari bilo vraćanje u poganstvo. Isto tako četvrta zapovijed, kojom Spasitelj izričito želi očuvati harmoniju u krilu obitelji, upozorava na vjernost prema obiteljskim dužnostima, koje se moraju predpostaviti tobožnjim zahtjevima sporta.

Božje zapovijedi štite i vlastiti i tuđi život, vlastito zdravlje i zdravlje drugih, koje se ne smije gimnastikom i sportom nepromišljeno izložiti ozbiljnoj opasnosti.

Od njih imaju moć i oni zakoni, koji su bili poznati već atletama poganstva i po kojima su se pravi sportaši u igri i u natjecajima opravdano smatrali nepovredivima. Osim toga cijenilo se iskrenost, poštenje i viteštvo; zato su izbjegavali primjenu lukavosti i prevare kao sramotnu ljagu; dobar glas i čast protivnika bio im je upravo tako drag i vrijedan poštovanja kao i vlastiti.

Takvo natjecanje postaje u isto vrijeme i vježbanjem u ljudskim i kršćanskim krepostima; da, to ono i treba da postane i bude, ma kako upravo bilo potrebno zalaganje, da sportski rad nadmaši sam sebe, postigne jedan od svojih moralnih ciljeva i čuva se od materijalističkih nastranosti, koje mu umanjuju vrijednost i plemenitost.

Kratko sažeto to označuje formula: Želite li biti kakvi treba u vježbanju, igri i sportu, držite zapovijedi - zapovijedi u njihovom objektivnom, jednostavnom i jasnom značenju.

Drago vam je, što smo vam izložili ono bitno, što vjera i moral imaju reći uz opću temu vašega kongresa: „Dob razvoja i sportska djelatnost". Ako se budemo točno držali vjerskog i moralnog sadržaja sporta, on će se uklopiti u ljudski život kao element izjednačenja, harmonije, usavršavanja i kao dragocijena pomoć u ispunjavanju drugih dužnosti.

Radujte se dakle pravoj aktivnosti u gimnastici i sportu. Nosite i u narod njeno blagotvorno djelovanje, da tjelesno i duhovno zdravlje sve više cvate, a tijelo u službi duha ojača; konačno iznad svega usred jurnjave i zamamnosti gimnastičke sportske aktivnosti ne zaboravite na ono, što više vrijedi u životu: dušu, savjest i povrh svega Boga.

S željom da Providnost svojom milošću čuva, oplemenjuje i posvećuje sport i njegove oblike, podjeljujemo Vam iz sveg srca apostolski blagoslov kao zalog očinske naklonosti.

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršć. istinama)

21. Bog je zaštitnik naših života

Bog zapovijeda kratko u dvije riječi: ne ubij! Toliko toga sadrže, toliko govore, toliko nam problema rješavaju ove riječi.

„Ne ubij!" Bog zaštićuje ljudski život.

„Ne ubij!" Bog traži, da shvatimo svu vrijednost našeg života, kojeg nam je On darovao.

„Ne ubij!" Čovjeku je Bog poklonio život, dao mu je tijelo i dušu, u svojoj petoj zapovijedi dovikuje Bog: ne škodi ni tijelu ni duši svojoj, i svojega bližnjega!

„Ne ubij!" čuvaj svoj život i život svoga bližnjega, cijeni svoj život i svoga bližnjega!

Život je naša temeljna i najveća naravna vrednota. Katolička moralna nauka postavila je jasna načela o vrijednosti čovječjeg života. Nije moderno doba, koje je nastupalo pod

lozinkom: „snaga i ljepota", pa „snagom k radosti" otkrilo čovječanstvu vrijednost ljudskog života. Tijelo, tjelesna snaga, tjelesni užitci postali su centar pažnje i brige modernih ljudi, a na dušu, koja je izvor ljudskog života zaboravilo se, pače dušu su odbacivali i nijekali. A što vrijedi tijelo bez duše! Zar ima tjelesnog života bez duše? Zar nije tijelo lješina, kada ga je duša ostavila?

Bog nam je darovao tjelesni život. Dobrota ga je i ljubav Božja stvorila. Postanak, rađanje ljudskog života velika je tajna i za znanost ono je i danas još zagonetka. Nijedan učenjak još nije prodro u tajnu nastajanja ljudskog života. Mi, koji vjerujemo u Boga, nalazimo tumačenje pojave života u Božanskoj stvaralačkoj snazi.

Bog, kad je jednom čovjeku dao život, On se za naš život brine, On naš život prati od časa do časa, On naš život zaštićuje od kolijevke do groba. Bog čovječji život poštuje i cijeni. Ali i čovjek mora sam nešto učiniti, da Bogu pokaže, da svoj život voli, da se za svoj život brine.

1. Bog cijeni ljudski život. a) Život čovjeka je djelo Božje. Život je naš Njegovo vlasništvo. Tijelo prvih ljudi izgradila je Božja ruka i da ga oživi, nadahnuo ga je Bog besmrtnom dušom. Potomci prvih ljudi do danas i do konca svijeta dat će i izgrađivat će tijelo svoje djece po zakonima, koje je Bog postavio u ljudsku narav — a Bog će svakom djetetu stvarati dušu.

Tako postanak svakog ljudskog života ima svoje izvore u Bogu. Svako tijelo čovjeka u najdaljim poniranjima stvoreno je od Boga, jer Bog djeluje u zakonima, koje je On dao i postavio. Svaka ljudska duša Božje je remek djelo.

Kako je život naš djelo Božje, tada je on Njegova svojina, on Njemu pripada.

Bog cijeni svoja djela. „...živimo, Gospodinu živimo... Gospodnji smo" (Rom 14,7). „Ne boj se... pozvao sam te po imenu: Moj si" (Is 41,1).

b) Koliko Bog cijeni ljudski život očituje se iz činjenice, da je Njegov Sin uzeo za svoje bivovanje na zemlji oblik ljudskog života, ljudskog tijela. Krist je posvetio ljudski život tim, što je na se uzeo ljudsku narav. Krist, Sin Božji je postao čovjekom. Živio je kao čovjek na zemlji, prošao je kroz sve oblike razvitka ljudskog života.

Da Bog nije cijenio ljudski život, zar bi dopustio, da Njegov Sin nosi oblik čovjeka i živi životom čovjeka za vrijeme svoga boravka na zemlji?

c) Vrijednost života čovjeka—kršćanina, ističe se još više u združenju, u tajinstvenoj vezi s mističnim Tijelom Kristovim. „Ne znate li, da su tjelesa vaša udovi Kristovi?" (1 Cor 6,15). Dakle je naše tijelo i naš život dio Kristovog Tijela, član tajinstvenog nadnaravnog organizma, kome je Krist glava. Čitav je ljudski život urastao u ovu mističnu vezu.

Zar Bog ne cijeni naš život? Cijeni i štuje, jer nas je obasuo ljubavlju i dopustio nam, da budemo utjelovljeni po sakramentu sv. Krštenja u tijelo, kome je Krist glava.

d) Mi smo nadalje hramovi Duha Svetoga. Naš tjelesni život svetište je Duha Svetoga. „Ne znate li, da je tijelo vaše hram Duha Svetoga, koji u vama stanuje?" (1 Cor 6,19). Pretpostavlja se, da je tjelesni život kršćanina jedino po posvetnoj milosti u duši hram Duha Svetoga.

Bog poštuje i cijeni naš tjelesni život, kad je iz njega izgradio hram trećoj Božanskoj Osobi—Duhu Svetomu.

e) Kako je velika vrijednost našeg tjelesnog života i koliku ljubav Bog prema tom svome remek djelu ima, pokazuje i Božja odluka, da živi za vječnost. Istina je, da se tijelo poslije odvajanja od besmrtne duše u času smrti, raspada, ali će na dan vječnoga suda opet uskrsnuti, da nikada više ne umre i da se ne raspadne. „Naša je domovina na nebesima, otkuda i Spasitelja očekujemo, Gospodina Isusa Krista, koji će preobraziti naše bijedno tijelo, da bude jednako slavnom Tijelu Njegovu" (Phil 3,20).

Bog cijeni naš život, naš tjelesni život, ali ga ne precjenjuje. Život duše je iznad tjelesnog života. Tjelesni život treba da bude oruđe naše duše, kojim će ona izgraditi sebi vječni život.

2. Bog zaštićuje naš život. Bog je stvorio naš zemaljski, tjelesni život, Bog cijeni i poštuje naš život, „jer je čovjek na sliku Božju stvoren" (Gen 9,16).

Zato što ga cijeni, Bog zaštićuje naš život. Bog je oko čovječeg života izgradio čvrstu obranbenu utvrdu. Od stotina hiljada bića stvorenog svijeta nijedno biće ne zaštićuje Bog tako kao ljudski život.

a) Istočni grijeh pomrsio je prvašnji, skladni odnošaj između tijela i duše. Tjelesni se nagoni bune proti zahtjevima duše. Duša ih mora držati u razboritoj disciplini. Duša, jer

je besmrtna, viša je nego tijelo, koje je stvoreno od promjenljive materije. Kršćanska nauka upozoruje nas i upućuje, da moramo sve prolazne vrednote, pa i tjelesni život, žrtvovati, ako tim zajamčujemo sebi vječno spasenje duše. „Braćo, opominjem vas milosrđem Božjim, prikažite svoje tijelo kao svetu, živu i Bogu dragu žrtvu. Tako vršite duhovno bogoslužje“ (Rom 12, 1).

I u sukobu između tijela i duše, kada bi tijelo, ako je na smetnju duše, moralo biti žrtvovano, Bog u svojoj dobroti i ljubavi štiti tjelesni život. Krist nizom sakramenata, koje je ustanovio, štiti naš život, naš zemaljski, tjelesni život. Krsna voda u sv. Krštenju polijeva čovječje tijelo da ga oplemeni i pripravi za stan milosnog života duše. U sv. Pričesti dotiče se naše tijelo s Tijelom našeg Boga, da ga ohrabri, da bude dostojno za pobožanstvenjeni život. U sv. Ispovijedi ne samo da se brišu naši grijesi, nego se smiruje uzbuđenost i bol, koji je unio grijeh u naš život. U bolesničkom pomazanju okrepljuje sakramenat naš tjelesni život. Bog se brine i zaštićuje naš život.

b) Tjelesni život nije tamnica, u kojoj bi duša bila zatvorena, nego je tijelo supatnik naše duše na putu kroz dolinu suza. Tjelesni život nije krletka u kojoj se duša zatvorena bori i lomi, nego je tijelo oruđe duši, da postigne svoj vječni cilj. Bog je stvorio ne samo dušu, nego i tijelo. Zato se Bog brine i za tijelo i za naš tjelesni život.

Posebno zapoviješu: Ne ubij!, Bog štiti naš život, i život sviju ljudi. Ne diži ruku ni na tuđi, ni na svoj život, ne posegni za životom nejačadi pod majčinim srcem, čuvaj svoj život i zdravlje, budi razborit u upotrebi Božjih darova, ne mrzi ne srdi se, opraštaj, ne osvećuj se. Sve je to Bog sažeo u dvije riječi: Ne ubij! Bog zaštićuje naš život.

c) Bog se brine za naš život. Još na početku stvaranja, kad je Bog stvorio prve ljude, rekao im je: „Eto, predajem vam sve na svoj zemlji . . . neka vam bude za hranu“ (Gen 1, 29). Bog nije pustio svoj najplemitiji stvor slučaju. On ga je učinio gospodarom zemlje, sve mu je poklonio, da sa svim što je na zemlji upravlja i da se svim stvorovima služi. Za uredni život čovjeka potrebna je hrana, odijelo, stan, san, odmor. Bog je sve to pružio čovjeku. Za hranu čovjeku Bog daje, da se polja naša zažute zlatnim klasovima pšenice, Bog daje život životinjama, pticama i ribama. Bog se brine i za odijelo naše: rodi pamuk, raste lan i konoplja, bijeli se vuna na životinjama. Bog se brine i za naše stanovanje, dao je čovjeku sav materijal i drvo i kamen; za odmor Bog je stvorio zelenilo šuma, žubor potoka, ljepotu mrtve prirode.

Bog se brine za čovjeka - Bog zaštićuje njegov život. Bog nije pripustio čovjeka njegovoj sudbini, nego majčinskom brižljivošću prati život čovjeka.

3. Naše dužnosti prema tjelesnom životu. Tjelesni život je vidljiv oblik našeg opstojanja, pravi dio mističnog Tijela Kristovog, hram Duha Svetoga, stan presvetog Trojstva, oruđe našeg spasenja - zato čovjek ne može ostati ravnodušan prema svom tjelesnom životu. I on mora sve učiniti, da tjelesni život postigne svoju svrhu.

a. Čovjek je dužan da se brine za održavanje svoga tjelesnog života. Gospodin ni jedno pošteno zanimanje ne odbacuje, nego za svako časno zarađivanje kruha ima svoj blagoslov. „Katolička se porodica proširuje na nebo. Nema na zemlji učenika, koji na nebu ne bi imao učitelja i zaštitnika. Bat ozeronskog stolara udara saglasno s čekićem svetog Josipa; pčele starog poreznika zuje nad medom svetog Ivana Krstitelja. Zefirin kroji kožu s apostolskim kožarom, a i sam Poli, kad razastire u potoku mrežu, pripada porodici galilejskog Ribara“ (Fr. Jammes: Gospodin ozeronski župnik, 65).

b) Čovjek je dužan brinuti se za svoje zdravlje. „Sinko moj! U bolesti ne oklijevaj! Moli se Gospodinu i on će te ozdraviti. Ali i liječniku daj da pristupi. On ne smije biti daleko od tebe, jer ti je potreban“ (Eccli 38, 9 i 12).

Nije li i Sin Božji prolazio zemljom . . . „i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu“. „I raširi se glas . . .“ i „privedoše mu sve bolesne . . .“ (Matth 4, 23-25). Zar nam o ljubavi i brizi za tijelo ne govore dosta ova imena: Sv. Luka, sv. Kuzman i Damjan, sv. Pantaleon? Pa junaci ljubavi prema bližnjemu: Sv. Alojzije, sv. Rok, sv. Ivan od Boga, pa Damjan Deveuster?

Zaista, katoličku nauku o ljubavi prema životu i o njegovu preziranju, ako se radi o slavi Božjoj i spasu duša naših i naših bližnjih, jedva će nevjernici moći razumjeti. Katolička nauka i tu zvuči paradoksalno, ali opet jedino istinito i ispravno.

22. Dužnosti prema Crkvi

Pripovijeda se o velikom filozofu Platonu, da se svaki dan zahvaljivao nebu, što se rodio kao član grčkog, a ne kojeg barbarskog naroda, što je građanin Atene, a ne kojeg neznatnog selašca, i što je imao za učitelja Sokrata. Ovo Platonovo čuvstvovanje ne može se osuditi, jer svatko bira ono, što je bolje, a bez sumnje je bolje biti članom kulturnog, nego divljeg naroda. Kad se Platon zahvaljivao radi ovih prednosti, koje još uvijek ne dižu čovjeka iznad naravi, koliko više moramo mi katolici biti ponosni i zahvalni Gospodinu Bogu, što smo se rodili u pravoj Crkvi Kristovoj, i tako postali članovi nadnaravnog Kraljevstva Kristova, članovi velike Kristove obitelji, tako da se možemo nazivati djecom Božjom. Ali nije dosta da se mi time samo ponosimo! Mi kao katolici, kao članovi Crkve, imamo i izvjesnih dužnosti prema Crkvi, a to su :

1. Crkvu ljubiti i braniti; 2. Slušati i živjeti kao izgrađeni katolici; 3. Pomagati Crkvu-Misije.

1. Crkvu moramo ljubiti i braniti. Bezbroj puta u životu ste već čuli, da je Crkva Zaručnica Kristova i naša duhovna Majka. Ako smo dužni ljubiti Krista, dužni smo ljubiti i Njegovu sv. Crkvu. Ako smo dužni ljubiti naše zemaljske majke, koje nam daju tjelesni život, onda smo još više dužni ljubiti i braniti Crkvu, koja nam daje vrhunaravni život.

Svi znamo koliko tjelesna majka ljubi svoju djecu, jer smo tu ljubav i mi osjetili od svoje majke. Još više ljubi sv. Crkva svoju duhovnu djecu. Sv. Pavao : „Dječice moja, koju s mukom rađam, dok se Krist ne sačini u vama." Od koljevke pa do groba, prati nas ova dobra Majka. Na sv. Krštenju preporađa našu dušu vodom spasenja, dajući nam bijelu košuljicu, znak nevinosti i slobode od istočnog grijeha. (Navesti ukratko sve, što nam Crkva daje u sedam sv. Sakramenata).

Zemaljska majka brine se za svoju djecu dok su malena, a sv. Crkva ne ostavlja čovjeka ni kad je odrastao i spremna je uvijek da pomogne, kad zamolimo njezinu pomoć. Tko onda nebi ljubio takvu Majku !

Sv. Augustin : Ljubi svoga oca, ali ne više nego Boga ; ljubi svoju majku, ali ne više nego Crkvu, jer ona te je rodila za vječni život !

Sv. Terezija Velika polagala je na času smrti svu svoju vjeru, ufanje i ljubav u ove riječi : „Umirem kao kćerka sv. kat. Crkve".

Thoma Morus, slično kao sv. Terezija, govori na času smrti sakupljenom narodu : „Braćo, vi ste mi svjedoci, da umirem vjeran sv. Crkvi i kao vjerni sluga Božji i svoga kralja".

Moderni obraćenici, kao Ruville, Dumesnil, Claudel, James, Luj Bertrand, René Salome, Charles de Bordeu, Leontina Zanta, Andrej de Bavier . . . lutali su poput leptira od jedne nauke do druge, od jednog filozofskog sistema do drugog, od jedne vjerske sekte do druge, tražeći istinu. Našli su je samo u kat. Crkvi. U njoj su upoznali predobru i premilu Majku i smirili su se tek onda, kada ih je ona primila za svoje sinove.

A ako smo dužni Crkvu ljubiti, onda smo je isto tako dužni i braniti, za nju biti spremni i život svoj položiti, ako je to potrebno. (Kršćanski mučenici!). Crkva ima i danas, kao što je imala u dugoj svojoj povijesti, bezbrojne neprijatelje : razne ideologije, društva, štampa i dr. Zato Crkva treba i danas svojih branitelja. Crkva je naša vojujuća Crkva. Crkvu napada i vrijeđa svaki onaj, koji vrijeđa njezinu nauku, Sakramente i ostale svetinje, službenike : papu, biskupe, svećenike, redovnike.

2. Crkvu moramo slušati i živjeti kao praktični katolici. Gospodin Isus Krist je pod prijetnjom gubitka vječnog života naredio, da Crkvu moramo slušati : „Ako li ne posluša Crkve, neka ti bude kao neznabožac i carinik (Matth 18, 17). - Apostolima govori : „Tko vas sluša, mene sluša, tko vas prezire, mene prezire, a tko prezire mene, prezire onoga, koji je mene poslao" (Marc 16, 16).

Crkva je vrhovna rasadnica vjerskih i ćudorednih načela za javni i privatni život svakog čovjeka ; Ona je naša najbolja i najučenija Učiteljica, zato je moramo slušati. Mi ne ćemo i ne možemo nikad dovoljno procijeniti dara, što smo djeca katoličke Crkve. Najveći dar, po kojem postajemo djeca Božja, jest vjera naša. To je vjera koju je Krist donio, Crkvi predao i samo Crkva ima pravo, da ovu vjeru propovijeda i tumači ljudima, jer Ona je neprevarljiva čuvarica i učiteljica Božje Objave. Tko prima nauku Crkve, prima nauku Kristovu.

Isus govori : „Ako me ljubite, držite moje zapovijedi" (Jo 14, 15). - Crkvu sluša onaj, koji živi po nauci Crkve kao praktični katolik.

Kardinal Faulhaber: Budite potpuni katolici, pravi katolici, a to znači: ne starokatolici, ne novo katolici, ne polukatolici, ne stidljivi katolici, ne katolici iz računa i interesa, ne mlaki i hladni katolici, nego pravi i potpuni katolici, koji Boga ljube, Crkvu slušaju i po zapovijedima Božjim i crkvenim žive! - Pravi katolik je onaj, kaji sluša Crkvu, a slušati Crkvu znači slušati papu, biskupe i svećenike, kad nam govore o stvarima vjere i ćudoređa! - Sv. Ignacije Ant. kaže: Onoga, koga Bog šalje da upravlja njegovom kućom-Crkvom, moramo slušati kao samoga Boga. Sv. Ciprijan: Tko nije s biskupom, tko ne sluša biskupa, nije niti s Crkvom!

3. Crkvu moramo pomagati — Misije. Isus Krist djeluje u Crkvi i po Crkvi. U Crkvi On dijeli sve milosti, koje nam je zaslužio. Sve svoje zasluge predao je Crkvi. Zato možemo samo u Crkvi postići svoj vječni spas. Krist je glava Crkve, a tko nije sjedinjen s glavom, ne može osjetiti utjecaja božanske milosti, koja dolazi od Krista. Već sama ova činjenica, da u Crkvi imamo Isusa i da po Crkvi Isus u nama djeluje, dovoljno je da shvatimo sreću, što smo članovi ove velike obitelji Kristove, sv. kat. Crkve i da se svaki dan Bogu zahvaljujemo za ovu neprocjenjivu sreću.

No ova zahvalnost ne smije biti samo u nutrini, u čuvstvovanju, mi to moramo i vanjskim načinom pokazati, kad ustreba, kad je Crkva u potrebi. Prava ljubav učituje se u djelima, zato je treća naša dužnost spram Crkve: pomagati Crkvu u njezinim potrebama. Čim su veće potrebe Crkve, tim više su kršćani po zakonu kršćan. ljubavi vezani pomagati Crkvu moralno i materijalno.

Mi to Crkvi dugujemo ne samo radi njezinih duhovnih dobara, nego i zbog toga, što je Crkva majka čitave današnje naše kulture. Dovoljan je jedan kratki letimični pogled kroz povijest svih kršćanskih naroda. Svuda se osjeća njezin blagi duh i utjecaj. Pod njezinom brigom su se svi narodi razvijali i ojačali.

Kratki pogled kroz povijest Evrope. Kad je surova, barbarska sila divljih naroda srušila u sebi i onako trulo rimsko carstvo, nije bilo nikog, tko bi prišao tim narodima osim Crkve. Ona je sukcesivno predobivala njihove duše, a u svom krilu sačuvala je ostatke stare znanosti i umjetnosti. Dugo je trajalo, dok su njezini ljudi naročito po samostanima, bili jedini nosioci kulturnog života i rada. A kad je došlo vrijeme, da se kultura učini pristupačnom i širim krugovima, Crkva je bila prva, koja je podizala škole i prosvjetne zavode. Najglasovitija europska sveučilišta (rimsko, milansko, pariško, padovansko, praško, oksfordsko) čuvaju svoje povelje utemeljenja bule rimskih papa, koji su ih osnovali. Napredak znanosti nalazi u kat. Crkvi najspremnijeg i najsnažnijeg pomagača.-Rukopisi i znanstvena djela čuvaju se po velikim knjižnicama. Monte Cassino, Fulda, St. Gallen, Sv. Viktor u Parizu, Einsiedeln, Vatikan itd. Pa njezin utjecaj na polju povijesti, arheologije, filozofije, književnosti i umjetnosti. Svi u ono doba okreću svoje poglede u papinski Rim. Odanle su tražili vjerovjesnike, primali krune za svoje vladare, tražili pomoć, savjet i zaštitu. Povijest svih naroda, posebno slavenskih i germanskih pokazuje, da je papa kao predstavnik Crkve otac svih naroda, a kat. Crkva njihova Majka.

Posebno mi Hrvati puno dugujemo Crkvi. Sva naša književnost, znanost, kultura, umjetnost, ima svoj početak u Crkvi. Dosta je baciti pogled na najveće i najznamenitije građevine kod nas Hrvata: Katedrale u Đakovu, Zagrebu, Šibeniku, Trogiru itd., u povijesti našeg školstva, u naše stare biblioteke itd.

Kat. Crkva je prema tomu najveća dobrotvorka i preporoditeljka ne samo kod nas Hrvata, nego i čitavog čovječanstva. To treba naročito naglasiti danas, kada Crkvu žele mnogi prikazati u drugom svijetlu. Sve su to razlozi da moramo Crkvu ljubiti i slušati, ali i pomagati.

Posebnu ljubav i pomoć zaslužuje naša Crkva još i zbog njezine velike brige za bijedne i zapuštene, bili oni katolici ili ne, bili oni u Europi ili divljim predjelima žarke Afrike i neprohodnim gorama Azije. Osobito preko svojih Misija. U tom poslu naša Crkva nema premca u svijetu. Da to dokažemo i opravdamo potrebu pomoći Crkvi, dovoljno je pogledati na najnoviju statistiku naših katol. Misija. Ali ne samo u misijskim zemljama, nego i kod kuće, ima Crkva svojih velikih potreba, osobito danas, kada je proveden princip rastave Crkve i Države. U mnogim zapadnim zemljama provedena je rastava Crkve i Države, država ne pomaže novčano Crkvu, ali vjerska svijest katolika je tolika, da oni vlastitim sredstvima izdržavaju svoje škole, bolnice, crkve i sve druge socijalne i karitativne ustanove, koje su mnogobrojne i ugledne. Takvi

moramo danas biti i mi. Mi ne smijemo u tom pogledu zaostati za narodima zapadne Evrope i Amerike.

Pierre l'Ermite pripovjeda: Gradio sam novu crkvu u Parizu dobrovoljnim prinosima. Došla mi je jedna majka udovica s petero djece. Siromašna je, a želi pomoći ovu akciju. Odlučila je prodati klavir, dragu uspomenu na pokojnog muža, koju je mislila sačuvati djeci kao uspomenu na oca. Majka je rekla djeci o čemu se radi, zajednički odluče prodati klavir i pomoći gradnju crkve. Odlučeno, učinjeno. Ali prije nego je klavir otišao iz kuće, svi su zajednički odsvirali i odpjevali „Zdravo Kraljice" i tako sebe i cijelu svoju kuću stavili pod zaštitu Najmoćnije Kraljice. Zatim su izišli iz sobe, da ne gledaju kako im nose klavir. Sad, kada je primila novac za klavir, donosi svoj dar župniku u ime svoje i svoje djece.

Eto lijepog primjera ljubavi i požrtvovnosti.

U doba širenja protestantizma, početkom 16. stoljeća, živio je i svoju starost provodio u Freiburgu u Švicarskoj sv. Petar Kanizije, veliki apostol Njemačke. Ostario je i više nije mogao govoriti, a svi su ga tako rado slušali. Jednoga dana se ipak proširi munjevitom brzinom gradom vijest: Sutra propovijeda O. Kanizije. Skupio se silan svijet, vladala je grobna tišina u crkvi i Kanizije započne svoju zadnju propovjed: Djeco moja, ja se sada od vas opraštam i na kraju imam samo jednu molbu: Obećajte mi i zakunite se, da ćete ostati vjerni sv. Crkvi katoličkoj i vjeri svojih otaca i djedova! Među prisutnima nastalo je silno oduševljenje i oni mašući rukama prema propovjedaonici počnu na glas vikati: Oče Kanizije, mi ti se kunemo, ostat ćemo vjerni svojoj vjeri, ljubit ćemo i slušati svoju Crkvu i živjeti po njezinim zapovijedima!

Na kraju nemam ni ja danas druge želje i molbe, nego da ljubite i branite svoju Crkvu, da je slušate i da živite po njezinim zapovijedima, te da je pomažete u svim njezinim potrebama.

23. Ubojstvo i samoubojstvo

Prije svega moramo imati na umu, da je Bog jedini Gospodar života i smrti i prema tomu, nitko nema prava da drugom oduzme život osim samoga i jedinoga Boga. To je Božje pravo tako apsolutno, da čovjek nije gospodar niti svojega života. Bog to izričito govori u V. knjizi Mojsijevoj: „Vidite da sam ja i samo ja i da nema Boga osim mene! Ja sam, koji ubija i opet oživljava, Ja sam koji rane zadajem i iscjeljujem. Ništa se ne ote mojoj ruci". „Moja je osveta i plaća" (Deut 32,35). „Nijedan od nas ne živi samomu sebi i nijedan ne umire samomu sebi. Ako živimo Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo... tako će dakle svaki od nas dati Bogu račun za sebe"(Rom 14, 7-9). Kad u tomu uzmemo još u obzir i izričitu Božju zabranu ubijstva: „Ne ubijaj!" (Ex 20, 13), možemo shvatiti, koliko je velik i težak grijeh posegnuti za tuđim ili svojim životom.

Toliko je težak taj grijeh, da Gospodin za njega već na ovoj zemlji određuje kaznu. „I za vašu krv, od koje ovisi život vaš, iskat ću račun; od svake životinje iskat ću zato račun, od čovjeka, od svakoga, pa i od brata njegova iskat ću račun za život čovječji. Tko prolije krv čovječju, njegova se krv imade također proliti od čovjeka. Jer je Bog stvorio čovjeka po slici Božjoj" (Gen 9,5-6).

I. Ubijstvo. Sveto Pismo na punò mjesta govori o grijesima ubojstva i samoubojstva i često sam Gospodin izriče konkretnu kaznu prema riječima Spasiteljevim: „Vrati svoj mač u njegove korice; jer svi, koji se hvataju mača, od mača će i poginuti" (Matth 26,52). Kazna Kaina, prvog bratoubice velika je, ali i zaslužena: „Što si učinio? Glasno viče sa zemlje k meni krv brata tvojega. I zato da si proklet, prognan od domaćeg tla, što je otvorilo usta svoja, da popije iz ruke tvoje krv brata tvojega. Kad zemlju uzradiš, neka ti više ne daje uroda. Lutat ćeš i bježat ćeš po zemlji" (Gen 4,10-13).

Druga knjiga kraljevska nam pripovijeda: „Jedamput u danima Davidovim vladala je glad tri godine, iz godine u godinu. I David upita Gospodina. „ Na Saulu i njegovoj kući leži krvna krivnja, odgovori Gospodin, jer pogubi Gabaonce" (2 Sam 21,1). Kad je Ahab u Ilijino vrijeme pogubio po nagovoru svoje žene Jezabele Nabota, da uzmogne prisvojiti njegov vinograd, šalje mu Gospodin Iliju proroka s porukom i osudom: „Počinio si umorstvo; na mjestu, na kojem su lizali psi krv Nabotovu lizat će psi i tvoju krv... Psi će proždirati Jezabelu, na polju Jezrahelskom. Tko od roda Ahabova umre u gradu, toga će

psi proždերati, a tko umre vani u polju, toga će izjesti ptice nebeske" (Reg 21,19-24). I sve se ispunilo, kako je Gospodin rekao. Prema tomu jasno je, da nedužnom čovjeku oduzeti život znači u velikoj mjeri povrijediti Božje pravo, pravo Boga, koji je stvorio svakoga čovjeka za sebe, To znači povrijediti i pravo zajednice, jer ona ima koristi od svakog svog člana, od svakog pojedinog čovjeka. To znači na posebno teški način povrijediti pravo umorenog čovjeka. Najosnovnije pravo. Svaki čovjek naime ima naravno pravo na život i nitko mu ga ne smije oduzeti. Pogotovo to vrijedi za nas kršćane, koji znademo, da je ovaj život samo priprava za vječni, da o tom životu ovisi vječni život. Čovjeku ga dakle oduzeti u bilo kojem času, znači ga osim u tjelesnu smrt, vjerojatno baciti i u vječnu propast ili barem osujetiti sticanje zasluga za vječnost, što je upravo neizreciva šteta. Zato i državna i crkvena vlast ima osim Božjih kazni i svoje vlastite kazne za ubojice.

Oduzeti čovjeku život smije se samo u krajnjem slučaju, kad on sam napada na naš život, a mi nemamo drugog načina, da same sebe spasimo. Grozota ubojstva čovjeka nije iscrpljena već samim tim činom, jer ona prema okolnostima može biti veća. Teže je sagriješio Kain od Ahaba, jer je prvi ubio rođenog brata, a drugi čovjeka, s kojim nije ima nikakve krvne veze. Teži je grijeh majke ili oca, koji ubijaju svoje nerođeno ili rođeno dijete, nego što je grijeh svih ostalih sukrivaca. Posebno je težak grijeh ubojstva dobročinitelja, on se približava Judinom grijehu, koji je izdajom ubio svoga Učitelja, Dobročinitelja i Boga.

II. Samoubojstvo. Manjak kršćanskog shvaćanja života i junaštva za podnošenje nedaća, koje postoje u životu svakog čovjeka, navodi često ljude, da ga sami prekinu. Oni naime nisu u stanju, da ga podnose. Više puta postoje zaista veliki razlozi, koji ljude kao da sile u smrt i koji kao da ih opravdavaju pred neozbiljnom svjetinom ili sentimentalnim filantropima. No tako velikog i teškog razloga nema u životu nijednog čovjeka pojedinca, da bi ga pred Gospodarom života i smrti ispričao radi ove nepopravljive gluposti. Jedino poremećaj živaca, neubrojivo stanje može takvom činu dati neki oblik opravdanja, ali to samo zato, jer se ni drugi čini takvih ljudi ne mogu mjeriti običnom mjerom moralnosti. Zato i Crkva, koja inače samoubicama uskraćuje crkveni ukop, (kan 1240) ove od te kazne izuzima.

Ako je u nebo vapijući grijeh ubojstvo drugog čovjeka (Gen 4,10), kakav je istom grijeh ubojstvo samog sebe! Ako je veliko zlo drugog čovjeka baciti u vječnu propast, kako je tek veliko zlo, a u isto vrijeme velika ludost, proigrati svoju vječnu sreću i uništiti samoga sebe za sve vijeke!

Ako se već muke ovoga života teško podnose, što dokazuje sam čin samoubojice, kako će se tek podnositi vječne muke, kod kojih nema mogućnosti olakšanja ni odmora, a niti kraja?

Samoubistvo znade mnogo puta biti i kazna za prijašnji grješni život. Sjetimo se samo Saula. Izabranik je bio Božji, radi grijeha odbačen pada sve dublje i dublje u grijeh, dok ne vrši samoubojstvom. Pohlepa za bogatstvom rađa neposlušnošću prema Bogu u ratu protiv Amalećana. Novog Božjeg izabranika Davida, pobjednika Filisteja, mrzi iz dna duše, progoni ga, pokušava, da ga umori. Prva knjiga Samuelova potresno opisuje njegovu smrt. „Napokon ga pogodiše strijele i on bi teško ranjen. Tada zapovijedi Saul momku, koji mu je nosio oružje: Izvadi mač svoj i probodi me, da ne dođu ti pogani i narugaju mi se! Ali momak se nećkao, jer se je vrlo bojao. Tada Saul uze mač i baci se na nj" (1 Sam 31, 3-4). Teže mu je bilo podnositi porugu ljudi, nego odbačenje Božje.

A što da kažemo o Judi? Nije li njegov put grijeha sličan? Svakako je konac strašniji. Radi malih sitnih krađa postaje sposoban, da izda i proda svoga Boga. Spoznao je doduše svoj grijeh, ali je u očaju počinio nepopravljivu nepromišljenost. Sv. Pismo kaže za njega: „I bacivši srebrnike u hram, iziđe, otiđe te se objesi" (Matth 27, 5).

Tako jedan grijeh vodi drugomu. Iz jednog zla ulazi se u gore. Mjesto da se pokaje, čovjek dolazi u napast da očajava. I onda je samo korak do užeta, revolvera, bacanja u rijeku ili pod vlak, do octene kiseline, odnosno kamene sode. Neka Gospodin očuva svakog od takvog koraka, a mi ćemo se moliti da naša vjera ne oslabi, da nam ne ponestane nade, jer ćemo onda morati svu vječnost provoditi bez ljubavi, u tmini vječne noći odbačeni od Boga, koji nas je sve za sebe stvorio, a mi smo imali toliko drskosti, da smo se htjeli od Njega posve otrgnuti. Molimo Boga, da nas obdari uvijek zdravim razumom,

da ne uzme od nas svoju milost, koja će u nama jačati naravnu ljubav za životom, Božjim darom, i poticati naš heroizam za podnošenje svih nevolja života, pa makar kako teške i nesnosne one bile ili izgledale, jer plaća će za njih biti sam Bog. Kršćanin mora govoriti sa sv. Pavlom: „Ako s Kristom trpimo, s njim ćemo se i proslaviti. Sudim, da stradanja sadašnjeg vremena nisu ništa prema slavi, koja će se otkriti u nama“ (Rom 8,17). Amen. Tako neka bude!

Svećenik u društvu

Napisao Kardinal Suhard, nadbiskup pariski

(Nastavak 11)

Ulog vremenitog

Ali ako je društvo slobodno u svojoj strukturi i u svom znanju, to ne oduzima Crkvi njezine otkupne misije. Ima jedan red prolaznih stvari koje, ako i nisu određene da ponovno ožive u budućem Jeruzalemu, traže ovdje na zemlji spas. I to u dvostruko ime.

Prvo radi tijesnoga odnosa, što ga podržavaju s natprirodnim otkupom duša civilizacije, to jest svagdanje institucije i realnosti, koje uvjetuju razvoj osobe. One mogu uroditi njezinim procvatom, ali i njezinim propadanjem Jer je Crkva majka, ona ne može ostati indiferentna prema ljudskim faktorima, o kojima jednim dijelom ovisi vječna sreća onih, koji jesu ili imaju biti njezini sinovi.

Ali još više: te zemaljske realnosti same za sebe traže „otkup“, uime Krista Kralja, čije univerzalno carstvo nadilazi osobe, zahtijeva skupni poklon ustanova, ljudskog roda i stvorenog svemira.

Poziv svjetovnjaka

To su ona dva razloga, koji motiviraju i traže, da se svi kršćani odlučno uposle u društvu (1). To je nepodijeljeno uposlenje, to jest zajedničko svim udovima Crkve, no ipak ne, kao takvo, istovjetno. A tu se ponovno postavlja pitanje svećenika: koja je, u odnosu prema lajicima, njegova specifična misija s obzirom na zemaljske ustanove i vrednote?

Na svećenika ne spada, da uzme na brigu profane neke dužnosti. To je posao svjetovnjaka. Ova tvrdnja nije slučajna. Ona potječe iz jedne činjenice i iz jednog prava.

Nazočnost i staleška dužnost

Činjenica je, da su samo svjetovnjaci nazočni u društvu, jer oni u njemu žive i jer su u neposrednom dodiru s radionicom, zgradom, gradskom četvrti. Ali njihova nenadomjestiva uloga nije samo ni u prvom redu, te vrsti. Ona potječe iz *njihova poziva.* Postavljeni od Boga na čelo obitelji ili poduzeća, zaposleni u nekoj profesiji, oni imaju *stalešku dužnost*, da ih vode njihovom posebnom cilju i da im ulijevaju kršćanski duh. To je eminentno konsruktivan rad, koji je uistinu njihov udio i na koje je baš nedavno potsjećao Vrhovni Svećenik: „Ne možemo se nadati, da ćemo riješiti mučne probleme radnoga svijeta, postavljajući stav negativan i čisto obramben nasuprot zlim pastirima. To će biti, ako u krilu tvornica i gradilišta budu djelatno nazočni pioniri potpuno svjesni svog dvostrukog poziva — kršćanskog i radničkog — odlučni, da potpuno prime na sebe svoje odgovornosti i da ne poznaju ni oduška ni odmora, dok ne preobraze svoju životnu okolinu prema zahtjevima Evanđelja. Tim pozitivnim kolektivnim radom moći će Crkva protegnuti svoju životvornu akciju na milijune duša...“ (Pismo Nj. S. Pija XII. g. kanoniku Cardijnu, glavnom duhovniku J. O. C., od 21. ožujka 1949.).

Preuzimanje na brigu profanih stvari

„Preobraziti svoju životnu okolinu“... „dvostruki poziv, kršćanski i radnički...“, te su riječi čitav program za lajikat.

Ponajprije profesionalni i čovječji poziv: poboljšanje higijene, sigurnosti, rada i stanovanja; najbolja podjela dobara i zaposlenja; nastup umjetnosti i kulture, znanstveno ispitivanje, sve to za njih nije sekundarna ni fakultativna djelatnost. Nije indiferentno, da li će ti čovječanski ciljevi biti dosegnuti. Pravi kršćanin dat će se sav savcat i bez primisli vjerskog prozelitizma na te čovječanske zadatke i na ovu bratsku uzajamnu pomoć.

Ali to je i kršćanski zadatak, jer osim nekoliko iznimnih ličnosti, čovjek je dužnik svoje okoline. Ni najduhovniji apostolat ne može zanemariti tu skromnu, ali svagdanju ovi-

---

„Crkva se ne može zatvoriti u tajnu svojih hramova i tako zatajiti misiju, koju joj je povjerila Božanska Providnost, da obrazuje potpunoga čovjeka...“ (Pijo XII., *Govor novim kardinalima*, 20. veljače 1946.). „Na djelo dakle i na rad, ljubljeni sinovi... Ne ostajte skrštenih ruku među ruševinama. Izađite iz njih, da sagradite nov socijalni svijet Kristu...“ (Pijo XII., *Božić* 1943.). Dakle nesamo „nazočnost u svijetu“, nego „napredak“. „Za kršćansku dušu, koja prosuđuje povijest Duhom Kristovim, ne može biti pitanja o povratku na prošlo, nego samo o pravu, da napreduje prema budućnosti i da preteče sebe“ (Pijo XII', 13. svibnja 1943.).

snost. To je divan zadatak za svjetovnjake, načiniti od svoje životne okoline atmosferu, u kojoj se može živjeti i koja predisponira duše da prime kršćansku poruku i da po njoj žive.

Spasenje „skupina“

Ta dužnost: humanizirati ustanove i načiniti prirodni red sposobnim da primi milost, postaje danas neodoljivom obvezom. Jer sadanje društvo karakterizira jedna nova i opća činjenica: „socijalizacija“. Iza nekoliko nekadašnjih posebnih zajednica: korporacija, grad, pokrajina itd., slijedila je neraskidljiva mreža kolektivnih utjecaja i novih struktura. Čovjek je mnogo manje sam sučelice svojoj sudbini: manje sam, da o njoj razmišlja, manje sam da može htjeti i birati. Suvremeno društvo složeno je društvo. Nema više autonomnih individua: svatko pripada okolini, koja ima svoje navike, svoje imperative, svoje mite. S tim „strukturiranim“ društvom treba da se svjetovnjak uhvati u koštac. On se ne može više zadovoljiti time, da humanizira i posveti svoj individualni život. On je dužan kristijanizirati te „socijalne skupine“, što ih sačinjavaju: četvrt, klasa, razonoda, kultura, kino, radio. One tvore uistinu u isti mah okolinu života i *realnost*, neovisnu o individuima, koji ih sačinjavaju ili na koje one djeluju.

Treba biti svjestan temeljne ove istine: spasenja osoba nema bez stanovitog „spasenja“ društva. Bez sumnje je društvo tu radi osoba, a ne obratno (2). No može se međutim kazati, da sama civilizacija iziskuje neku produhovljenost, u cjelini svojih problema, svojih struja, od kojih svaka čini u neku ruku isto toliko kolektivnih realnosti. Napose neke ljudske aglomeracije kao selo, grad, narod, mogu se smatrati kao „moralne osobe, bez sumnje prolazne, ali uza sve to podložne, kao ljudske skupine (3) Božjem zakonu i Kraljevstvu Krista Kralja (4).

2) „Opće dobro . . . ne može . . . naći svoj prvotni zakon u materijalnom blagostanju društva, nego mnogo prije u skladnom razvoju i prirodnom usavršenju čovjeka, *čemu je Stvoritelj odredio društvo kao sredstvo*“ (Pijo XII., *Summi Pontificatus*, izdanje Spes, br. 47).

3) «Isto tako, piše Pijo XI., kao što oni, koje zbližuju susjedski odnosi, osnivaju društva, tako priroda čini članove istoga obrta ili pače iste profesije, bila ona ma kakva, sklonima, da stvaraju korporativne skupine tako da mnogi drže takve skupine, *ako ne bitnim, a ono prirodnim organima društva*“. (*Quadragesimo Anno*, izdanje Spes, p. 90).

4) *„Te nationum praesides—Honore tollant publico, Colant magistri, judices, — Leges et artes exprimant.* (Svetkovina Krista Kralja, Himan Večernje).

Nenadoknadivi lajikat

Ovo je nenadoknadiva misija lajika. Oni imaju dati posebno svjedočanstvo, rješavati specifične probleme, promicati reforme pod samo svojom odgovornošću. Prepuštajući im polje slobodno, Crkva to ne čini iz neke potrebe nadomještaja, kao da ona samo čeka, da ponovno dade vođenje tih vremenitih struktura svećenicima, koji bi bili brojni i koje bi javno mišljenje prihvatilo. Ona naprotiv hoće da bez primisli pridrži za lajike potpunu brigu za ljudsko društvo. Za stvaranje toga kvasca određena je baš specijalno Katolička Akcija specijaliziranih pokreta.

Napast može međutim biti velika za svećenika, da uzme na svoj račun funkcije, koje nisu njegove i za koje samo lajici imaju staležku milost. On će joj se znati oprijeti — čak i ako je neposredna „uspješnost“ time umanjena. Jer njegova specifična uloga nije ni na koji način voditi vremenite stvari. Tu prestaje njegova kompetencija.

Ali ne prestaje i njegova misija. Jer ako su mu normalno zabranjene svjetske funkcije, za nj je pridržano *inspiriranje* kršćanskih boraca. Da djelatnost ovih bude uspješna, ona pretpostavlja duh vjere i djelotvornu ljubav, a za to je potrebno svijetlo Svetog Pisma i dogme. A nadasve, „oni će naći snagu, da izvedu taj trud, koji se može činiti nadčovječnim, u praksi sve intezivnijeg sakramentalnog i euharistijskog života . . . u lojalnom i velikodušnom pristajanju uz direktive hijerarhije . . . i u bratskoj i radosnoj suradnji s drugim pokretima Katoličke Akcije s obzirom na Božju vladavinu nad čitavim društvom“ (Pismo Nj. Sv. Pija XII. kanoniku Cardijnu 21. ožujka 1949.).

VIJESTI

Novi zaziv u molitvi „Blagoslovljen budi Bog“. Odredbom Kongregacije Obreda ima se u buduće u molitvi *Blagoslovljen budi Bog* iza zaziva: „Blagoslovljeno ime Marije Djevice i Majke“ umetnuti zaziv: **„Blagoslovljeno Njezino slavno uzeće na nebo“.**

Ređenje

Na Bijelu Nedjelju podijelio je preuzv. gospodin Msgr Stjepan Bäuerlein prvu tonzuru jedanajstorici (5), Ostijarijat i Lektorat jednomu, Egzorcistat i Akolitat dvojici (2) i Subdjakonat trojici (1) bogoslova. Brojke u zagradi označuju bogoslove đakovačke biskupije, dok su ostali iz stranih biskupija na studiju u našem bogoslovskom sjemeništu.

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 1. — Pretplata godišnje 400 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Gradske tiskare u Đakovu